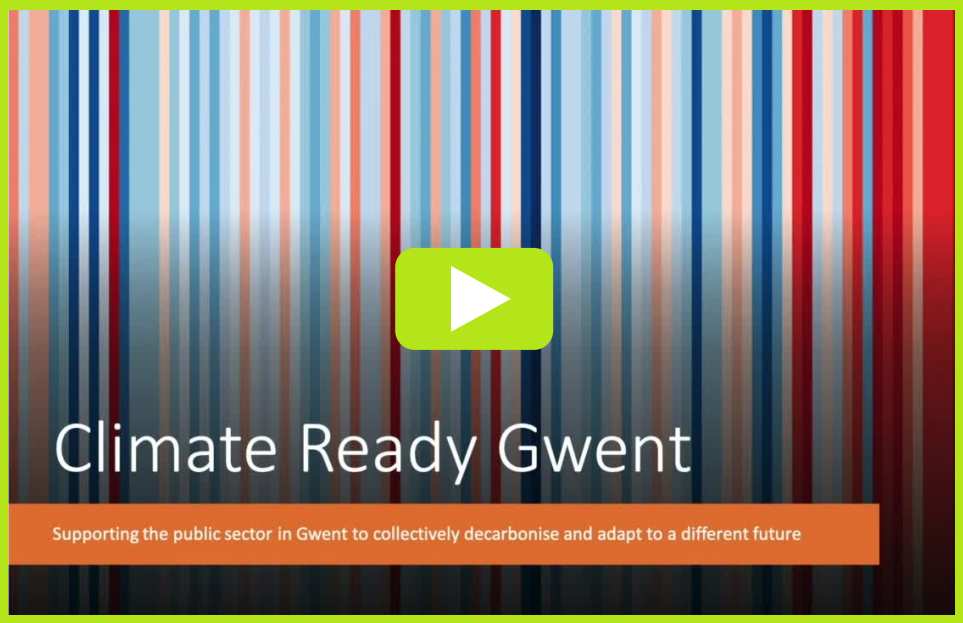

Gwent yn Barod ar gyfer yr Hinsawdd

Yn dilyn y tanau gwyllt a'r llifogydd dinistriol a gafwyd yng Ngwent dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, daeth yn amlwg y byddai angen ffyrdd newydd ac arloesol o weithio er mwyn i gynllun Gweithredu Hinsawdd fod yn llwyddiannus. Mae rhwydwaith Gwent yn Barod ar gyfer yr Hinsawdd, casgliad o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yng Ngwent dan oruchwyliaeth Cyfoeth Naturiol Cymru, wedi bod yn rhannu arfer da ac yn gweithio gyda'i gilydd i helpu i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd. Gan weithio ar y cyd mae'r rhwydwaith wedi darparu hyfforddiant llythrennedd carbon i 220 o unigolion, wedi helpu i hwyluso Cynulliad Hinsawdd Blaenau Gwent lle gall aelodau bleidleisio ar argymhellion ar gyfer gweithredu yn yr hinsawdd sefydliadau gwasanaeth cyhoeddus, ac wedi cyflwyno 62 o bwyntiau gwefru Cerbydau Trydan ar draws Gwent.

Yn cyfrannu at:

Cymru Lewyrchus gan:

- Cynyddu sgiliau gwyrdd
- Gwireddu buddion i economi gylchol
- Seilwaith gwefru EV i symud tuag at gymdeithas carbon isel

Cymru sy'n Gyfrifol ar lefel fyd-eang:

- Arwain y ffordd gydag economïau gwyrdd carbon isel yng Nghymru
- Sicrhau dyraniad cymdeithasol derbyniol o gyfrifoldebau lleihau nwyon tŷ gwydr yng Nghymru

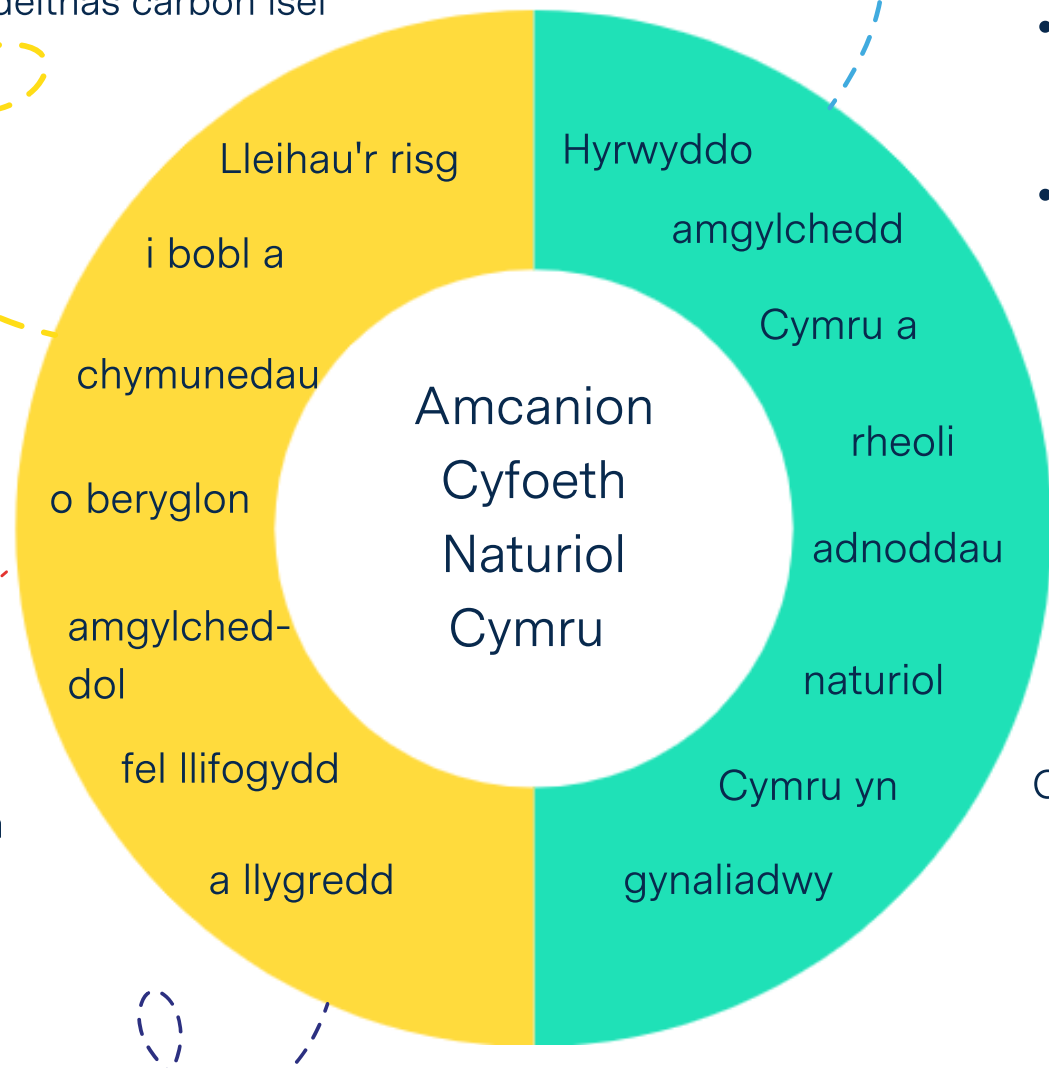

Cymru Iachach:

- Amddiffyn ac ailgysylltu â'r amgylchedd naturiol i wella llesiant meddyliol a chorfforol

Cymru Gydnerth:

- Cynyddu sgiliau gwyrdd yn y sector cyhoeddus yn ardal Gwent
- Gall llai o allyriadau carbon helpu i amddiffyn bioamrywiaeth

Cymru o Gymunedau Cydlynus:

- Sicrhau bod lleisiau'n cael eu clywed a dyfnhau dealltwriaeth ynghylch risgiau newid yn yr hinsawdd i gymunedau

Cyngor Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol:

- Mae'r gwaith hwn yn cyd-fynd yn dda â llawer o'r camau yn y Daith i Gymru Gydnerth.

- Mae Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol 2020 yn argymell bod cyrff a sefydliadau cyhoeddus yn datblygu gwybodaeth am natur ac yn cynyddu ymwybyddiaeth o bwysigrwydd amgylchedd naturiol bio-amrywiol gydag ecosystemau sy'n gweithredu'n iach, ac yn paratoi pobl â sgiliau sy'n addas ar gyfer y dyfodol.

- Adborth i Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) o fonitro cynnydd y Comisiynydd:
  - “Byddem yn annog CNC i ddangos arweinyddiaeth wrth fapio ac eirioli'r math o sgiliau y bydd eu hangen yn y dyfodol i gefnogi a gwella gwytnwch ecolegol"
  - “Byddem yn eich annog i ddatblygu rôl, lle rydych yn cyflwyno cyfleoedd i wella gwytnwch ecolegol gyda phartneriaid - nid dim ond ymateb i geisiadau".

Gweledigaeth o Iwyddiant

Mae iechyd ein hecosystemau yn cael ei gynnal a, lle bo angen, yn cael ei wella

Defnyddir adnoddau naturiol ar lefelau cynaliadwy

Dosbarthiad teg a chyfiawn o fuddion o natur ac adnoddau naturiol

Defnyddio ein hamgylchedd naturiol i gefnogi ein llesiant

Gwent yn Barod ar gyfer yr Hinsawdd: Cydweithio

75

yn bresennol yng ngweithdy Tachwedd 2020

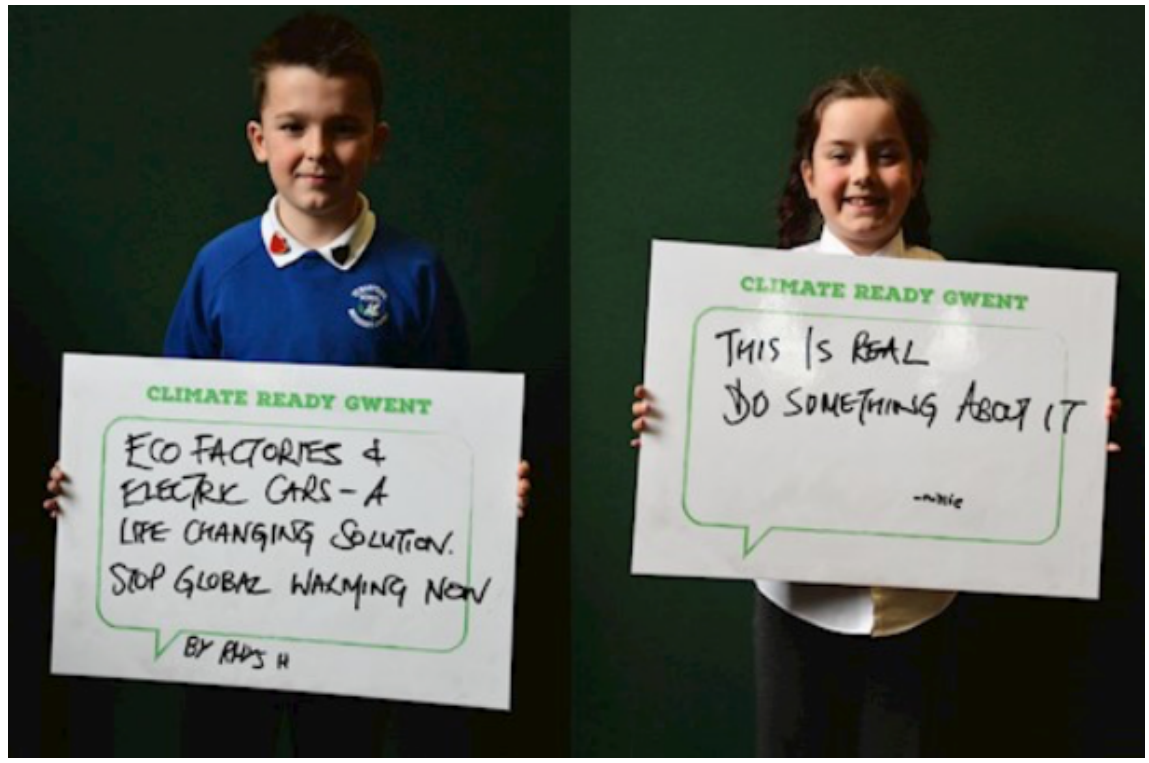

220

o unigolion achrededig llythrennedd carbon

Unig agenda Gwent yn Barod ar gyfer yr Hinsawdd yw gweithio gyda'n gilydd, yn well, a gweld beth all ddigwydd.

Mae sgwrsio a chydweithio yn allweddol i effeithio ar newid go iawn.

Cynghorau Sir

Cymdeithasau Tai

Gwasanaethau Tân ac Achub

Byrddau Iechyd Prifysgol

Gwasanaethau'r Heddlu

Enghreifftiau

Hyfforddiant llythrennedd carbon

- Rhwng mis Chwefror a mis Mawrth 2021, derbyniodd 220 o unigolion ar draws Sector Cyhoeddus Gwent, gan gynnwys Prif Weithredwyr ac Aelodau Etholedig, hyfforddiant.
- Dyluniwyd cwrs hyfforddi Llythrennedd Carbon Penodol Gwent gyda'r gobaith o gyflwyno hyn ymhellach trwy raglen "hyfforddi'r hyfforddwr".
- Mae nifer o fentrau ac addewidion trawsffiniol wedi dod i'r amlwg, trwy sgwrs â chyfranogwyr y bydd Gwent yn Barod ar gyfer yr Hinsawdd yn parhau i'w cefnogi.

CYNNAL CYMRU | SUSTAIN WALES

Carbon Literacy Training Organisation

- Cyflwyno hyfforddiant gan gynnwys:
  - Arweinwyr Gweithredu Hinsawdd - cwrs sydd wedi'i gynllunio'n benodol ar gyfer aelodau etholedig, swyddogion gweithredol a rheolwyr lefel uchel;
  - Hyrwyddwyr Gweithredu Hinsawdd -cwrs sydd wedi'i gynllunio ar gyfer swyddogion sy'n arwain goleuadau yn eu sefydliadau eu hunain ac sy'n awyddus i weld gweithredu yn yr hinsawdd yn rhan annatod o'u gwaith eu hunain a gwaith eraill;
  - Catalyddion Gweithredu Hinsawdd -cwrs sydd wedi'i gynllunio i gefnogi cydweithwyr gweithredol sy'n dal neu'n rheoli asedau neu bortffolios gwasanaeth lle mae'n rhaid cyflymu gweithredu i'n helpu i gyrraedd ein huchelgeisiau sero net erbyn dyddiad cau 2030.

Enghreifftiau

Cynulliad Hinsawdd Blaenau Gwent

- 47 aelod sy'n pleidleisio ar argymhellion ar gyfer yr hyn y gall sefydliadau gwasanaeth cyhoeddus, cymunedau ac unigolion ei wneud i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd
- Prif themâu:
  - Tai
  - Natur / Mannau Gwyrdd
  - Trafnidiaeth
- Cynhaliwyd y prif sesiynau i gyd yn ystod Mawrth 2021
  - Arbenigwyr Arweiniol yn cyflwyno gwybodaeth i ddarparu cyd-destun ar gyfer trafodaethau.
- Wedi'i gychwyn gan waith Steve Cranston o United Welsh, a ysgogodd gefnogaeth i'r prosiect yn ystod gweithdai Gwent yn Barod ar gyfer yr Hinsawdd, mae'r cynulliad hinsawdd yn darparu llwyfan ar gyfer cydweithredu a sgwrsio ar bwnc sy'n gofyn am atebion ataliol hirdymor

Blaenau Gwent

Cynulliad Hinsawdd
Climate Assembly

Enghreifftiau

Seilwaith gwefru cerbydau trydan

- Wedi'i gyflwyno mewn partneriaeth rhwng pum awdurdod lleol Gwent: Cyngor Bwrdeistref Sir Caerffili, Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen, Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent, Cyngor Dinas Casnewydd a Chyngor Sir Fynwy.
- Mae 62 o unedau gwefru cyflym 22kw cerbyd trydan newydd wedi'u gosod mewn tri deg pedwar o safleoedd ar draws Gwent, sydd bellach yn weithredol.
- Darparwyd grant o £465,000 ar gyfer y prosiect gan Swyddfa Cerbydau Allyriadau Isel (OLEV) Llywodraeth y DU, gyda chyllid cyfatebol yn cael ei ddarparu gan bob awdurdod lleol.
- Cyfrannodd Llywodraeth Cymru a Cyfoeth Naturiol Cymru gyllid tuag at astudiaeth ddichonoldeb i gefnogi datblygiad y prosiect.

Ymagwedd

Her

Gweithredu Hinsawdd: Newid y ffyrdd rydyn ni'n gweithio gyda'n gilydd i baratoi ar gyfer dyfodol gwahanol trwy sicrhau sero net a meithrin gwytnwch.

Atal

- Adeiladu gwytnwch yng Ngwent i sicrhau ymateb rhagweithiol i'r argyfwng hinsawdd.
- Darparu hyfforddiant llythrennedd hinsawdd i sicrhau bod yr holl bolisi, strategaeth a chyflwyniad yn ataliol yn hytrach nag yn adweithiol.

> **Cymru Lewyrchus, Fwy Cyfartal a Chyfrifol yn Fyd-eang**

Cydweithio

- Hwyluso cydweithredu a sgwrs rhwng gwahanol sefydliadau a llunwyr polisi ar draws Gwent.
- Cais ar y cyd am gyllid gyda 5 PSBau i sicrhau'r allbwn mwyaf posibl ar gyfer seilwaith codi tâl EV.

> **Cymru Gydnerth, Fwy Cyfartal a Chymru o Gymunedau Cydlynus**

Hirdymor

- Cydweithio i nodi cyfleoedd i addasu i'r her hirdymor fwyaf y mae cenedlaethau'r dyfodol yn ei hwynebu
- Gwella gwytnwch a chynyddu sgiliau gwyrdd i bobl a lleoedd yn rhanbarth Gwent.

> **Llewyrchus, Cydnerth a Chymru o Gymunedau Cydlynus**

Cynnwys

- Ymgysylltu ag unigolion, preswylwyr a chymunedau trwy'r prosiect 'Addasu i Newid Hinsawdd: O Brofiad Byw i Brosiect Gweithredu Strategol'.

> **Mwy Cyfartal a Chymru o Gymunedau Cydlynus**

Integreiddio

- Edrych yn gyfannol ar amcanion llesiant llawer o Awdurdodau Lleol i ganiatáu i Gwent yn Barod ar gyfer yr Hinsawdd wneud y mwyaf o botensial trawsbynciol prosiectau a theilwra gwaith i gyflawni nifer o amcanion ar unwaith.

> **Cyfrannu o bosibl at yr holl nodau llesiant trwy amcanion**

Beth nesaf?

- Cynyddu'r gyd-ddealltwriaeth o risgiau a chyfleoedd newid yn yr hinsawdd ar draws Gwent a'r angen i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr.
- Adeiladu gallu sefydliadau ac unigolion i'w galluogi i addasu i effeithiau newid yn yr hinsawdd a datgarboneiddio'n effeithiol.
- Gwella gwytnwch cymunedol trwy wella iechyd a gwytnwch ein hecosystemau.

Am fwy o wybodaeth ewch i: https://www.futuregenerations.wales/cy/